כולל תורה מציון
בית מדרש ניצנים
ויגש תשע"ו

Yehuda and the Art of Diplomacy:
An Halachic Perspective

1) **בראשית פרק מד**

(טז) וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מַה נֹּאמַר לַאדֹנִי מַה נְּדַבֵּר וּמַה נִּצְטַדָּק הָאֱלֹהִים מָצָא אֶת עֲוֹן עֲבָדֶיךָ הִנֶּנּוּ עֲבָדִים לַאדֹנִי גַּם אֲנַחְנוּ גַּם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ׃
(יז) וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגָּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יִהְיֶה לִּי עָבֶד וְאַתֶּם עֲלוּ לְשָׁלוֹם אֶל אֲבִיכֶם׃ פ
(יח) וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יְדַבֶּר נָא עַבְדְּךָ דָבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנִי וְאַל יִחַר אַפְּךָ בְּעַבְדֶּךָ כִּי כָמוֹךָ כְּפַרְעֹה׃
(יט) אֲדֹנִי שָׁאַל אֶת עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ לָכֶם אָב אוֹ אָח׃
(כ) וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי יֶשׁ לָנוּ אָב זָקֵן וְיֶלֶד זְקֻנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וַיִּוָּתֵר הוּא לְבַדּוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֲהֵבוֹ׃
(כא) וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ הורִדֵהוּ אֵלַי וְאָשִׂימָה עֵינִי עָלָיו׃
(כב) וַנֹּאמֶר אֶל אֲדֹנִי לֹא יוּכַל הַנַּעַר לַעֲזֹב אֶת אָבִיו וְעָזַב אֶת אָבִיו וָמֵת׃
(כג) וַתֹּאמֶר אֶל עֲבָדֶיךָ אִם לֹא יֵרֵד אֲחִיכֶם הַקָּטֹן אִתְּכֶם לֹא תֹסִפוּן לִרְאוֹת פָּנָי׃
(כד) וַיְהִי כִּי עָלִינוּ אֶל עַבְדְּךָ אָבִי וַנַּגֶּד לוֹ אֶת דִּבְרֵי אֲדֹנִי׃
(כה) וַיֹּאמֶר אָבִינוּ שֻׁבוּ שִׁבְרוּ לָנוּ מְעַט אֹכֶל׃
(כו) וַנֹּאמֶר לֹא נוּכַל לָרֶדֶת אִם יֵשׁ אָחִינוּ הַקָּטֹן אִתָּנוּ וְיָרַדְנוּ כִּי לֹא נוּכַל לִרְאוֹת פְּנֵי הָאִישׁ וְאָחִינוּ הַקָּטֹן אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ׃
(כז) וַיֹּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אֲלֵינוּ אַתֶּם יְדַעְתֶּם כִּי שְׁנַיִם יָלְדָה לִּי אִשְׁתִּי׃
(כח) וַיֵּצֵא הָאֶחָד מֵאִתִּי וָאֹמַר אַךְ טָרֹף טֹרַף וְלֹא רְאִיתִיו עַד הֵנָּה׃
(כט) וּלְקַחְתֶּם גַּם אֶת זֶה מֵעִם פָּנַי וְקָרָהוּ אָסוֹן וְהוֹרַדְתֶּם אֶת שֵׂיבָתִי בְּרָעָה שְׁאֹלָה׃
(ל) וְעַתָּה כְּבֹאִי אֶל עַבְדְּךָ אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתָּנוּ וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ׃
(לא) וְהָיָה כִּרְאוֹתוֹ כִּי אֵין הַנַּעַר וָמֵת וְהוֹרִידוּ עֲבָדֶיךָ אֶת שֵׂיבַת עַבְדְּךָ אָבִינוּ בְּיָגוֹן שְׁאֹלָה׃
(לב) כִּי עַבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנַּעַר מֵעִם אָבִי לֵאמֹר אִם לֹא אֲבִיאֶנּוּ אֵלֶיךָ וְחָטָאתִי לְאָבִי כָּל הַיָּמִים׃
(לג) וְעַתָּה יֵשֶׁב נָא עַבְדְּךָ תַּחַת הַנַּעַר עֶבֶד לַאדֹנִי וְהַנַּעַר יַעַל עִם אֶחָיו׃
(לד) כִּי אֵיךְ אֶעֱלֶה אֶל אָבִי וְהַנַּעַר אֵינֶנּוּ אִתִּי פֶּן אֶרְאֶה בָּרָע אֲשֶׁר יִמְצָא אֶת אָבִי׃

בראשית פרק מה

(א) וְלֹא יָכֹל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכֹל הַנִּצָּבִים עָלָיו וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעָלָי וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְוַדַּע יוֹסֵף אֶל אֶחָיו׃

2) **שפת אמת ספר בראשית - פרשת ויגש - שנת תרל"ז**

בפסוק ולא יכול יוסף להתאפק כו'. דכתיב ויגש אליו יהודה פי' אליו ליוסף. גם אל עצמותו פי' לעצמו. גם פי' אליו להקב"ה. **וביאור הענין כי הנה יהודה לא חידש דבר באלה הדברים וגם לא היה לו טענה במה לבוא ליוסף. אעפ"כ לאשר בירר אמיתות הענין בא לו הישועה.** כענין אמת מארץ תצמח. **והאמת כי כל פרשה זו מיוסף ואחיו. הוא משל לעבודת בנ"י להקב"ה.** כאשר חכמים הגידו אוי לנו מיום הדין כו' ומה יוסף קטנן של שבטים כו' במדרש ובזוה"ק. ופי' **הנמשל כי השי"ת מלא כל הארץ כבודו וגם במקום החושך שם נסתר כבוד מלכותו ית'. כמאמר גם חושך לא יחשיך ממך. לזאת בכל עת צרה כשאדם מבטל עצמו אל האמת** ובמס"נ כמו יהודה שאמר איך אעלה אל אבי ומסר עצמו להיות עבד במצרים כדי שלא יהי' חוטא לפני אביו. ועי"ז נתגלה לו האמת וראה כי הכל טוב ולא היה לו כלל ממה לירא כי אני יוסף כו'.

3) **מדרש תנחומא (ורשא) פרשת ויגש סימן ה**

אמר יהודה ליוסף מה נאמר לאבא, א"ל אמור לאביך הלך החבל אחר הדלי, **א"ל יהודה דין שקר אתה דן אותנו, א"ל יוסף אין לך דין שקר כמכירת אחיכם, א"ל יהודה נורא דשכם דליק בלבי, א"ל יוסף נורא דתמר כלתך אנא מטפי, א"ל יהודה רתח אנא ולית דמהימן לי, א"ל יוסף רתחא דידך אנא מתבר, א"ל יהודה עכשיו אני אצא ואצבע כל שווקים שבמצרי' בדם, א"ל יוסף צבעי' הייתם מימיכם שצבעתם כתונת אחיכם בדם ואמרתם לאביכם טרף טרף...**

4) **בראשית פרק לג**

(י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אַל נָא אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלָקַחְתָּ מִנְחָתִי מִיָּדִי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָנֶיךָ כִּרְאֹת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתִּרְצֵנִי׃

5) **במדבר פרק לה**

(לג) וְלֹא תַחֲנִיפוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הַדָּם הוּא יַחֲנִיף אֶת הָאָרֶץ וְלָאָרֶץ לֹא יְכֻפַּר לַדָּם אֲשֶׁר שֻׁפַּךְ בָּהּ כִּי אִם בְּדַם שֹׁפְכוֹ׃

6) **רמב"ן במדבר פרק לה**

ולא תחניפו את הארץ - ... וענין החנופה הוא הנאמר בקללות (דברים כח לח - מ), זרע רב תוציא השדה ומעט תאסוף...כי כל חנופה עשות הפך הנראה והנדמה לעינים, והוא עונש בארץ בע"ז ובשפיכות דמים ובגלוי עריות... והארץ חנפה תחת יושביה (ישעיה כד ה)...
ובספרי (מסעי קסא) אמרו, ולא תחניפו את הארץ, הרי זו אזהרה לתנפין. כי הזהיר מתחלה שלא נקח שוחד ברוצחים, וחזר והזהיר שלא נחניף להם למעלתם או לתקפם וכבוד משפחתם....

7) **<u>תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מא עמוד א – דף מב עמוד א</u>**

מתני'. פרשת המלך כיצד? מוצאי יו"ט הראשון של חג בשמיני במוצאי שביעית, עושין לו בימה של עץ בעזרה והוא יושב עליה, שנאמר: +דברים לא+ מקץ שבע שנים במועד וגו', חזן הכנסת נוטל ס"ת ונותנה לראש הכנסת, וראש הכנסת נותנה לסגן, והסגן נותנה לכהן גדול, וכ"ג נותנה למלך, והמלך עומד ומקבל וקורא יושב. אגריפס המלך עמד וקבל וקרא עומד, ושבחוהו חכמים, וכשהגיע +דברים יז+ ללא תוכל לתת עליך איש נכרי, זלגו עיניו דמעות, אמרו לו: אל תתירא, אגריפס, אחינו אתה, אחינו אתה....

גמ' ...וכשהגיע ללא תוכל לתת. תנא משמיה דרבי נתן: באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה, שהחניפו לו לאגריפס. אמר ר' שמעון בן חלפתא: מיום שגבר אגרופה של חנופה - נתעוותו הדינין ונתקלקלו המעשים....דרש ר' יהודה בר מערבא, ואיתימא ר' שמעון בן פזי: מותר להחניף לרשעים בעולם הזה, שנאמר: +ישעיהו לב+ לא יקרא עוד לנבל נדיב ולכילי לא יאמר שוע, מכלל דבעולם הזה שרי. ר' שמעון בן לקיש אמר, מהכא: +בראשית לג+ כראות פני אלהים ותרצני. ופליגא דרבי לוי, דאמר רבי לוי: משל של יעקב ועשו, למה הדבר דומה? לאדם שזימן את חבירו והכיר בו שמבקש להורגו, אמר לו: טעם תבשיל זה שאני טועם כתבשיל שטעמתי בבית המלך, אמר: ידע ליה מלכא, מיסתפי ולא קטיל ליה. אמר רבי אלעזר: כל אדם שיש בו חנופה - מביא אף לעולם שנאמר...ולא עוד, אלא שאין תפלתו נשמעת, שנאמר:.....

ואמר רבי אלעזר: כל אדם שיש בו חנופה - אפילו עוברין שבמעי אמן מקללין אותו, שנאמר...

ואמר רבי אלעזר: כל אדם שיש בו חנופה - נופל בגיהנם, שנא'...

ואמר רבי אלעזר: כל המחניף לחבירו - סוף נופל בידו, ואם אינו נופל בידו - נופל ביד בניו, ואם אינו נופל ביד בניו - נופל ביד בן בנו, שנא': +ירמיהו כח+ ויאמר ירמיה... לחנניה... אמן כן יעשה ה' יקם ה' את דבריך, וכתיב....

ואמר ר' אלעזר: כל עדה שיש בה חנופה - לסוף גולה,

א"ר ירמיה בר אבא, ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה: כת ליצים, וכת חניפים, וכת שקרים, וכת מספרי לשון הרע.....

8) **<u>רבינו בחיי שם</u>**

כי על כן ראיתי פניך –

...ודרשו רז"ל כראות פני אלהים, אמר רבי יוחנן מותר להחניף את הרשעים, בעוה"ז, שנאמר כי ע"כ ראיתי פניך. ופליגא דרבי פדת דא"ר פדת (תהלים קא) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני, וכתיב (איוב יג) כי לא לפניו חנף יבא. דעת ר' יוחנן שמותר להחניף את הרשע מפני היראה שכן החניף יעקב לעשו, ודעת רבי פדת שאף מפני היראה אסור, שנאמר דובר שקרים וגו', ומה שהחניף יעקב לעשו, חנופה כזאת מותרת לפי שהוא לשון כולל שני משמעיות לשבח ולגנאי, שהרי ראיתי לשון בזוי, כמו (תהלים כב) יביטו יראו בי. וכן אלהים לשון ע"ז, ואם יבין הרשע לשון השבח אין לחוש בזה....

9) **<u>תוספות מסכת סוטה דף מא עמוד ב</u>**

אותו היום נתחייבו שונאי ישראל כלייה - ירושלמי תני רבי חנינא ברבי גמליאל אומר הרבה חללים נפלו באותו יום שהחניפו לו ודבר תמוה לומר אם היה ראוי מפני התורה כיון דאמו היתה מישראל אלא משום דזילא מילתא...**וזו היתה החנופה שמלך בזרוע שלא כדין תורה והודו לו והחזיקו בכך נהי שלא יוכלו למחות היה להן לשתוק ולא להחזיקו וזהו עונש החנופה בדבר עבירה שמחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו ואינו חושש על יראת הקב"ה ועושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה** ...

כל המחניף לחבירו - יש לפרש שלא במקום סכנה אבל במקום סכנה מותר כי ההיא ...**נדרים (דף כב.)** עולא אזל לארעא דישראל לוו בהדיה תרי בני חוזאי קם חד שחטיה לחבריה אמר ליה לעולא יאות עבדי אמר ליה אין ופרע לו בית השחיטה כי אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דלמא ח"ו אחזקית ידי עוברי עבירה א"ל רבי יוחנן נפשך הצלתה.

10) **<u>תלמוד בבלי מסכת עירובין דף פו עמוד א</u>**

רבי מכבד עשירים, רבי עקיבא מכבד עשירים. כדדרש רבא בר מרי: +תהלים סא+ ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו, אימתי ישב עולם לפני אלהים - בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו.

11) **<u>ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג</u>**

וזה דבר כת החנפים. ענין הכת הזאת נחלק לתשעה חלקים:

החלק הראשון - החנף אשר הכיר או ראה או ידע כי יש עול בכף חברו וכי החזיק בתרמית או כי יחטא איש בלשון הרע או באונאת דברים, ויחליק לו לשון הרע לאמר: לא פעלת און! ...וחייב האדם למסור עצמו לסכנה ואל ישיא את נפשו עון אשמה כזאת. ואמרו רבותינו (סוטה מא, א) על ענין אגריפס שהיה קורא בתורה וכשהגיע לפסוק זה (דברים יז, טו): "לא תוכל לתת עליך איש נכרי" זלגו עיניו דמעות, ואמרו לו: אחינו אתה! באותה שעה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה שחנפו לו לאגריפס. אף כי היושב על המשפט אין לו לפחד מאנוש ימות, שנאמר (דברים א, יז): "לא תגורו מפני איש"....

החלק השני - החנף אשר יהלל רשע לפני בני אדם אם בפניו אם שלא בפניו, אף על פי שלא יצדיקנו...

החלק השלישי - החנף המשבח את הרשע בפניו.... ויש מן החנפים שמתכוונים להחניף לאנשי זרוע כדי שיכבדו אותם וינשאום, ואמרו רבותינו: כל המחניף לחברו לשם כבוד לסוף נפטר ממנו בקלון.

החלק הרביעי - המתחבר לרשע....

החלק החמישי - איש כי יאמינו בני אדם בדבריו וסמכו כל השומעים על דבריו, ויתכון לנשא אחד העם או גואלו הקרוב אליו באהבתו אותו, ויאמר עליו כי הוא איש חכם, והוא בן לא חכם...

החלק הששי - מי שיש בידו למחות ואינו מוחה ואין בפיו תוכחות...

החלק השביעי - הרואה את אנשי מקומו עם קשה עורף, ואומר בלבו: אולי לא יקשיבו אם אדבר להם נכוחות ופי אמלא תוכחות? על כן יחשוך פיו...

החלק השמיני - איש אשר ישמע את דברי בני אדם מדברים לשון הרע....וזה אחד מן הדברים אשר יתחייב האדם לעזוב בעבורם חברת הרשע...
החלק התשיעי - המכבד את הרשעים מדרך שלום. אמנם לא ידבר טוב על הרשע, ולא יתנהג בכבודו על דרך אשר יחשבו בני אדם כי יכבדנו מאשר יקר בעיניו נכבד, כי לא יחלוק לו כבוד זולתי כדרך שמכבדים בני האדם את העשירים מדרך סלסול ולתקות תועלת, בעבור כי צלחה דרכם ולא מפני חין ערכם. ואף גם זאת יש חטא ואשמה בדבר הזה, **כי אם הותר לכבד העשירים, לא כן הרשעים**, שנאמר (איוב מ, יא - יב) : "וראה כל גאה והשפילהו ראה כל גאה הכניעהו והדוך רשעים תחתם". אך החלק הזה הותר מדאגה מדבר פן יזיק הרשע ויגרום הפסד בזמן שיד הרשע תקיפה ושעתו חצופה, ואין בידינו להכניעו ובחילנו להניעו. על כן הותר לכבדו כדרך שמכבדים בני האדם אנשי זרוע רמה מפחד ואימה בקימה והדור ודומה להם, אך לא ישבחנו ולא ידבר טוב עליו לבני אדם. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה מא, ב) : מותר להחניף את הרשעים בעולם הזה.

12) <u>שדי חמד לרבינו חיים חזקיה מדיני זצ"ל - מערכת חי"ת כלל קמ</u>

חנופה – מה שנשתרבב המנהג בדורנו להפליג ולהרבות בתוארים הרב, הגאון המפורסם, הגאון הגדול, הגאון האמיתי וכיוצא זה...לא נכון הדבר ויש בזה משום חשש חנופה...אך ראיתי במכתב מאת רב אחד מידידי עצה טובה קמשמע לן לכתוב תואר גאון לכל אשר בשם רב יכונה כי העדר תואר זה נחשב להעדר כבוד בדורנו...ובדידי הוה עובדא שרב אחד שלח לי איזה חידוש תורתו... (ו)כתב לי שכבר הבין שלא מצאו דבריו חן בעיני ממה שלא תארתיו בתואר הגאון...ומאז בטלתי דעתי ורצוני מפני דעת ועצת ידידי הרב המייעץ....

13) <u>שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן נא</u>
בענין לכבד באיזה כבוד בביהכ"נ לאחד שהוא מעוברי עבירה והרבים צריכים לו לרפואה וכדומה טבת תש"כ. מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר שמעון אריה עקשטיין שליט"א.

הנה בדבר רופא יהודי מהמפורסמים שבמדינה שרבים צריכים לו להיות בהתקרבות אתו והוא איש בעל מדות רחמים וצדקה באופן גדול וגם עושה הרבה טובות לעניני הקהלה, אבל הוא נשוי נכרית ומטעם זה אין מכבדין אותו בביהכ"נ בשום כבוד והרופא רואה בזה התרחקות מהקהל ומדוכא מאד מזה ולכן רוצים כתר"ה וראשי העיר לכבדו לפעמים בפתיחת וסגירת הארון וכדומה. וגם הוסיף כתר"ה להעיר שמצד הקפדתו על אנשי העיר ברור שרק כל זמן שאמו הזקנה שהיא שומרת תורה בחיים עושה מה שעושה לטובת הקהל אף שמקפיד עליהם ואחר חייה יתרחק מן הקהל ויהיה הפסד גדול להקהל בכלל וליחידים בפרט ורוצה כתר"ה לידע דעתי בזה.

והנה עיקר הנידון בזה הוא משום איסור חניפה שיש במה שיכבדו אותו בדברים שאין מן הראוי לכבד לבעל עבירה כזו, דמצד עצם ענין פתיחת וסגירת הארון להניח לבעל עבירה ליכא שום איסור...אבל כיון שהוא דבר שמכבדין בזה ואין מן הראוי לכבד לבעלי עבירות בזה נמצא כשמכבדין אותן בפתיחת וסגירת הארון וכדומה הוא חניפה שאסור כמפורש בסוטה דף מ"א.

אבל א"כ יש לדון בזה בדבר חדש. דהנה בתוס' שם ד"ה כל כתבו יש לפרש שלא במקום סכנה אבל במקום סכנה מותר והביאו ראיה מהא דנדרים /דף כ"ב/ שהרוצח שאל לעולא יאות עבדי השיב לו אין ופרע לו בית השחיטה וחשש דלמא ח"ו אחזקית ידי עוברי עבירה וא"ל ר' יוחנן נפשך הצלת עיי"ש שלכאורה תמוה טובא הא פשיטא דמ"ש מכל האיסורין שמותרין לעבור בשביל פ"נ וכי האיסור להחניף היה שייך להסתפק שיהיה יותר חמור משבת ומאכלות אסורות שהוצרכו התוס' לחדש והוצרכו לראיה. ובשלמא על עולא שהיה חושש דלמא היה אסור אפשר שלא מצד איסור החניפה אלא משום שהיה זה באיסור רציחה שהדין בו יהרג ואל יעבור לכן היה סבור אולי גם זה שיתחזק הרוצח ע"י דבריו שלא לחוש על איסור רציחה שעשה הוא גם כן מאביזרייהו דרציחה משום שאולי יבא מזה לרצוח עוד, והשיב לו ר' יוחנן שלא נחשב זה מאביזרייהו דרציחה והיה מותר בשביל הצלת נפשו. אבל לתוס' שעל איסור חניפה הסתלקו והוצרכו להראיה משם תמוה טובא.

ולכן צריך לומר דהוא רק בחנופה לומר על דבר רע ואיסור שעשה שיאות עבד שנמצא כאומר שאין זה דבר איסור, ולומר דין שקר סברי כמהרש"ל ביש"ש ב"ק דף ל"ח שמחוייבין למסור ליהרג ולא לשנות הדין דשינוי הדין ח"ו הוא ככופר בתורת משה מפי ה' ... והוכיחו התוס' מהא דעולא שמותר במקום סכנה. והטעם כיון שאינו אומר שהוא מותר אלא שיאות עבד אין בזה אמירה שהוא דבר מותר אלא הכוונה אע"פ שהוא דבר אסור שאסרה תורה לא מזלזלו בשביל כך...

וא"כ אפשר שכל איסור חנופה הוא רק בכגון זה דהוא כהסכמה על האיסור ועל דין שקר כהא דאיתא התם /סוטה דף מ"א/ באגריפס שאמרו לו אחינו אתה שנמצא שאומרין שכשר למלכות, שאם היו אומרין כן בפירוש היה זה בדין יהרג ואל יעבור...אף אם היה חשש שירחקם ולא יהיה דעתו נוחה עם החכמים שמחמת זה היו רשאין לשתוק כדכתבו התוס' מ"מ כיון שלא היה חשש הריגה היה אסור להם להחניף. ...

....אבל להחניף בעניינים שלא שייכים לומר שהוא מסכים להאיסורים ודברים הרעים שעושה אפשר שליכא איסור כלל כגון לשבחו ביפיו ובחכמתו בעניני העולם ובמדותיו אף אם מגזמים מעט משום שצריכים לו אפשר ליכא איסור כיון שאין זה כאלו שבגמ'. וכן הוא לכבדו בפתיחת וסגירת הארון וכדומה שהוא רק ענין כבוד בעלמא ולא נראה מזה שום הסכם למעשיו הרעים...
ולכן אף שגם מזה צריך להתרחק אף מחנופה כזו, שהוא כשמשבחו יותר ממה שהוא ראוי, כי לשבחו במה שהוא ראוי באמת ודאי ליכא ... אבל כיון שאין איסורו ברור ויותר נוטה שאין בזה איסור אלא מעלה טובה הוא להתרחק אף מחנופה כזו יש להקל אם רואה כתר"ה וראשי העיר אשר יש צורך גדול להקהל ולאנשי העיר שיכבדו אותו באיזה דבר בביהכ"נ כהא דפתיחת וסגירת הארון וכדומה. אבל לקריאה בתורה אין להתיר מטעם שכתבתי לעיל. ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.